

אז
ס'
אז
ה

אמנים שרים
את ניגוני
הרבי מלובביץ'

**מכל זווית שנסתכל,
רבי מנחם מנדל שניאורסון,
הרבי מלובביץ'
היה דמות יוצאת דופן.**

הוא נולד בשנת תרס"ב (1902) בניקולייב שבאוקראינה.

אביו היה רב עיר, מנהיג ומקובל יצירתי שחיבר ספרי קבלה יוצאי דופן ונאסר ברוסיה הקומוניסטית בעקבות מנהיגותו היהודית. הרבי ספג קדושה, מסירות ומנהיגות ושילב אותם בגאונות אינטלקטואלית ובהתעניינות בכל תחום אפשרי. הרבה לפני תקופת הדוא"ל, הוא התכתב עם עשרות אלפי אנשים והפתיע אנשים בפרטי פרטים שלא נעלמו מזיכרונו הפנומנאלי במשך עשרות שנים. יותר מכל דבר אחר הרשימה יכולתו לשלב בין פעילות חובקת עולם והגות פילוסופית וקבלית גבוהה ובין רגישות אישית לסובבים אותו.

הוא התפרנס מעבודה בצי האמריקאי כמהנדס אניות, עמד בקשר רציף עם מאות רבנים ומקובלים מכל העדות ומכל הגלובוס ויעץ לראשי המדינה ולמערכת הביטחון כיצד לנהוג בצמתים מכריעות. הוא מצא שפה משותפת עם ספורטאים, נכי צה"ל, אילי הון, פסיכולוגים ואנשי מדע מכל העולם. הוא תיקן טעות במחקר של NASA, חיזר דעתו על יצירות אמנות ויעץ לפוליטיקאים יהודים ושאינם יהודים מארצות רבות, וכמובן, לימד את חסידיו דרכים בעבודת הבורא במשך שעות רבות של "התוודעויות" - זמני כינוס של חסידים.

להתוודעות דינמיקה משלה, משולבים בה דברי הגות עמוקים עם סיפורים, ניגונים ושתיית "לחיים" היוצרים אווירה חמה של אהבה בין חברים, בין הרבי ובין החסידים ובין יהודים לאביהם שבשמיים. הדיבורים, כמו הניגונים, יכולים להיות מלאים בשמחה או בגעגועים, לציין בטחון ותקווה, כמו גם את כאבה וזעקתה של הנשמה. במסגרת הכינוסים המיוחדים הללו, הרבי גם לימד ניגונים. הוא, וגם חסידיו, לא ראו בכך כל סתירה או פחיתות כבוד. **הניגונים הם חלק מעבודת הבורא, וכפי שהרבי מלמד תורה, הוא גם מלמד ניגונים. האיש שידע לשלב בגאונות ובצדקות כל כך הרבה קצוות, עמד ושר שוב ושוב, כדי שהדור הבא ימשיך לשיר את הניגון החסידי.**

הכתיבה בחוברת שלפניכם היא בהשראת הדברים שאמר הרבי כשלימד את הניגונים.

כי אנחנו עמך ארז לב ארי

הוא יודע שאני לא תמיד מצליח ומעדיף לציין את הפעמים שהפתעתי לטובה. הוא מדרבן אותי להצליח אבל בשום אופן לא בוחן אותי דרך מבחן התוצאה.

מעבר לכך שהקדוש ברוך הוא הוא מלך, בורא, שופט כל הארץ, בוחן כליות ולב, רם ונישא, רואה נסתרות ויודע הכל מראש, מעבר לכך שהוא מעל הזמן ומתחת לעור. הוא אבא. פשוט אבא טוב.

אבא זה קרוב.
אבא זה שייכות, ומפלט ובית.

לאבא יש מבט טוב בעיניים.
אבא אוהב לפנק, הוא מבין אותי יותר טוב מעצמי ויודע לסלוח.
אבא מעוניין בטובתי, הוא חי למעני ומייחל להצלחתי. הוא יעשה הכל למעני, וכשהוא אומר "לא" זה רק בשבילי. אבא רואה אותי חלק ממנו. גם כשאני מלוכלך בבובי הוא רואה את תווי הפנים שלו משתקפות בפניי.

"כי אנו עמך
ואתה אלוקינו,
אנו בניך ואתה אבינו"
מתוך פיוט בחזרת הש"ץ
בתפילת יום כיפור

מוסיקה מדלגת מעבר למגבלות הניסוח, היא לא זקוקה למתווכים ותרגומים. בשפתה שלה היא נובעת מהלב וקולעת אל תוכו. מוסיקה מעניקה פרשנות למילים. לאותו הפסוק יכולים להתחבר ניגונים, שייקחו אותו למקום אחר לחלוטין, לחדר אחר בלב, לאטמוספירה אחרת של התרחשות. מוסיקה קדושה פונה אל על ומעניקה כנפיים. היא רוצה לפרוץ את גבולות האנושיות, את גבולות הטבע, וליצור דו-שיח עם אלוקים. פונים אליו ומדברים איתו בניגון, וגם שומעים אותו עונה לנו באותו הניגון עצמו. הניגון יכול לרפא את הנפש מכאבה, לפתוח כאבים ששכחנו לכאוב וגם לתת השראה, לפתוח חלונות בנפש, דרכם תשוב רוח רעננה. הניגון יכול להפוך למחול ולקחת אותנו לפסגות של רגש טהור. ניגון יכול להזכיר חלומות נשכחים.

והיא שעמדה
שולי רנד

מאות שנים אחריו. ההבטחה הא-לוהית היא נצחית, גלות מצרים היא אב טיפוס לגלויות רבות שהגיעו אחריה, והבטחת הגאולה גם היא נצחית: בכל דור קמים עלינו ומבקשים לכולות אותנו, ובכל דור ודור מתגלה הקדוש ברוך הוא מזווית חדשה ומפתיעה, ושרשרת הדורות ממשיכה בגאון.

שימו לב ללחן של המילים הלקוחות מההגדה של פסח. בתחילתו, הניגון נוגה מעט. מרגישים בו את לחץ ועוני הגלות. אט אט הוא הופך לעליז (דווקא במילים "עומדים עלינו לכולותינו"), וצהלת השמחה ואומץ הלב על גאולתנו משונאי ישראל ממלאת את הלב. יחד עם בטחון בריבוננו של עולם שהבטיח לשמור עלינו לעד.

לא קל להיות יהודי, שונאים אותנו. דומה שאין עם שנרדף במשך שנים רבות כל כך ובמקומות רבים כל כך על פני הגלובוס. למרבה הפלא, העם הזה, שכל כך הרבה פעמים חשב שהגיע קיצו, ממשיך לחיות ברעננות.

מהו סוד נצחיותו של עם ישראל? התשובה היא פשוטה אך בלתי מוסברת בעליל: הרכיב הא-לוהי. ניצוץ נסתר שהופקד בידינו על מנת שנתרגם אותו לכל השפות ונאיר בו את כל האנושות. הוא זה שנותן לנו ייעוד, שדוחף אותנו קדימה ושמבטיח את עצם חיינו. בשחר ההיסטוריה של עמנו, עמד אברהם מול בורא העולם, שסיפר לו על השעבוד העתידי במצרים, ועל הגאולה שתגיע

"והיא שעמדה
לאבותינו ולנו
שלא אחד בלבד
עמד עלינו
לכולותינו,
אלא,
שבכל דור ודור
עומדים עלינו
לכולותינו
והקדוש ברוך הוא
מצילנו מידם"
מתוך ההגדה של פסח

אחד מזכרונות הילדות
החזקים והמשמעותיים ביותר שלי
קשור בסדר הפסח שהיינו עושים
כל המשפחה בבני ברק
בביתה הקטן של סבתי הצדקת
בתיה לבית פויירשטיין.
במיוחד נחרט בליבי הרגע
שבו היה מגיע הניגון
"והיא שעמדה".
כל הגברים היו נעמדים
ושרים אותו ביחד.
עומדים יהודים שחרב הכיליון
וההשמדה התנופפה מעל ראשם
ואך בניסי ניסים נמלטה נפשם
ומכירים תודה
לבעל הניסים כולם.
ונתקיים בי הציווי של
"והגדת לבנך"
בצורה העמוקה ביותר.

שולי רנד

הוא אלוקינו
אריאל זילבר

הוא משגיח על כל אחד מאיתנו באופן אישי, יודע כל פרט ומרגיש אותך בדיוק כמונו. הוא כל יכול ואוהב ללא גבולות, מה שיוצר את ההנחה היהודית האלמותית: כל מה שאבינו שבשמים עושה - הכל לטובתנו! אין שום מצב אחר.

הלב מלא בביטחון, העולם אינו הפקר, עלה אחד לא ינשור מהעץ אם לא יהיה זה הדבר הנכון ביותר. וכך, בניגון של שמחה וביטחון, שרים בתפילת השבת והחגים: "והוא ישיענו ויגאלנו שנית בקרוב, וישמענו ברחמיו לעיני כל חי לאמר: הן גאלתי אתכם, אחרית כבראשית להיות לכם לאלוקים". בכל המצבים, לאורך כל ההיסטוריה הלא פשוטה שלנו, ידעו כולם שהגאולה בוא תבוא. בטוחים במאת האחוזים באבא שמצעדי וצועד עמנו אך ורק אל המקום הכי טוב. בסוף יהיה פה משיח.

האופטימיות היהודית לא יודעת גבול. למה?

חברות הביטוח מתפרנסות היטב מהחרדות של כלנו. גם אם ברגע זה אתה וילדיך, המכוננית, הדירה ומכוננת הכביסה מתפקדים, שמחים וצוהלים, לך תדע מה יקרה מחר. אוי ואבוי, אוי אוי אוי, כמה רע עלול להיות מחר... הביטוח יוצר סוג של נחמה, כאילו הוא יכול לשמור לנו על החיים או לפחות לייצר להם חלופה, כאילו שהוא הביטחון שלנו. זו טעות מרה ויקרה. לא נמצא את הביטחון בחוץ כל עוד הוא לא ישכון בלבנו פנימה.

החרדה העמוקה ביותר היא מן הלא-נודע. הלא-נודע מרגיש לנו כמו שקית ברוח, כאילו אנחנו כלי משחק בידי כוחות עיוורים שמהתלים בנו כרצונם. אפשר לצאת מן החושך הזה ולהחליף את המבט החרד בביטחון עמוק. בורא העולם אוהב אותנו, מנהיג אותנו, רוצה אותנו ועושה הכל אך ורק לטובתנו.

"הוא אלוקינו,
הוא אבינו,
הוא מלכנו,
הוא מושיענו,
והוא יושיענו ויגאלנו
שנית בקרוב.
וישיענו ברחמיו
שנית לעיני
כל חי לאמר:
הן גאלתי אתכם,
אחרית כבראשית,
להיות לכם
לאלוקים"
מתוך הסידור

דונן
ישי ריבו

אותו דרך החמלה והרחמים, אנחנו מהללים אותו מזווית שונה, ומודים לו על שעם כל אינסופיותו הוא מתחשב בחולשותינו. למענך אלוקינו עשה, ולא לנו - פדיחה שנצדיק את הפאשלות שלנו ושנבקש את רחמיך למעננו, מי אנחנו בכלל?! אבל אתה אוהב אותנו באמת. הסיפור שלנו נוגע לך באופן אישי, נכון? אז תעשה את הטובה הזאת למענך, למען אהבתך. ראה עמידתנו דלים וריקים - מולך אנחנו חשופים לחלוטין. תראה אותנו, מוכנים להודות בהיותנו פגיעים וחלשים, דלים וריקים. אנחנו מקלפים את הפוזה שלנו, ומייחלים שתסכים להיכנס לתוכנו. כשאנחנו מלאים, אין מקום בלב שלנו לאף אחד. כשאנחנו ריקים, הלב נפתח, הרבה רעל מתנקז החוצה, וקרן אור זכה חודרת פנימה.

אלוקים נתן לנו המון משימות, אבל לקח בחשבון שנסתבך בדרך. הוא יודע כמה קשה לנו, והוא צולל אל תוך נבכי האישיות הצרה שלנו ומבין את הסיטואציה מבפנים. רק בגלל זה אנחנו מסוגלים לבקש ממנו רחמים. דרכך אלוקינו להאריך אפך - אתה רגיל לא לכעוס עלינו גם כשמגיע לנו. אתה ממתק את הכעס ומגדיל לנו את האשראי. לרעים ולטובים - לרעים אתה ממתין בסבלנות, וגם לטובים: לטובים הקטנים שיכולים לגדול ולהיות טובים הרבה יותר, לטובים שמלאים בזיוף של שביעות רצון עצמית הגורמת להם לדרוך במקום, וגם לטובים המצוצים בדעתם ובטוחים שהם בכלל רעים... על כולם אתה רגיל לחמול. והיא תהילתך - כשאנחנו מהללים את אלוקים על ניסים ונפלאות, אנחנו פוגשים אותו גדול. כשאנחנו רואים

”דרכך אלוקינו
להאריך אפך
לרעים ולטובים
והיא תהילתך.
למענך אלוקינו עשה,
ולא לנו,
ראה עמידתנו,
דלים וריקים”
(מתפילת יום כיפור)

”אמר רבי סימון בשעה שבהא הקדוש ברוך הוא לברא את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים... חסד אומר ייברא, שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא, שכולו שקרים. צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא, שכולו קטטה, מה עשה הקדוש ברוך הוא? נטל אמת והשליכו לארץ”
(בראשית רבה, ח)

"כאשר האדם מתחיל לנגן,
הוא מתעלה מההגבלות שלו,
הוא יוצא מהמיצרים שלו,
השירה עצמה מגלה
חלק נוסף בנשמתו,
חלק שעד עתה היה בהיעלם,
שגם חלק זה
יבוא אצלו בגילוי".

"עיקר הנשמה
שאי אפשר למדוד
ולתפוס במילים.
אין לה אפשרות אחרת,
היא מוכרחת לבטא
את ההרגשים שלה
באופן של שירה,
על ידי ניגון".

"בדרך כלל, בניגון שמחה,
הסדר הוא שהקול הולך ומתגבר.
אבל בניגון הקשור עם געגועים,
הדבר הוא להיפך,
ככל שנרגשים יותר הגעגועים,
מתמעטת יותר
התפשטות מציאותו,
ולכן נעשה הניגון שקט יותר,
עד ל"קול דממה דקה".

(הרבי מלובביץ',
התזעזועות שבת
פרשת בראשית תשי"ט)

ניגון לרבי לוי יצחק
עקיבא תורג'מן

הניגון,
יש שהוא כנפי רוח
מוציא אותי ממני
למסע מחוץ לגבולות גוף
ומקום
מעורר חוויות שנשתכחו בי.
הניגון,
יש שהוא צוהר
אל השמחה והכאב,
אל הקיום הפשוט שלי,
האמיתי,
עתיק היומין.
הניגון,
יש שהוא נר
לפינות הלב שבי
נסתרות, נסתרות.
והניגון יש שיבוא
כשאבקש להיות
כלי לאור שבי.
ויתנגן ממני והלאה.
ולמעלה למעלה ממנו,
בא הניגון המכוון
אותו ומנגנים צדיקי האמת,

מלאכי האדם
שזורים הם תו לתו
ניצוץ אל ניצוץ
והניגון, מכוון.
והוא, הוא,
האור בעצמו אלוקי ופשוט.

ניגון רבי לוי יצחק
שהוריד לעולם בעל התניא,
רבי שניאור זלמן מלאדי,
הוא כולו שמחה מתפרצת,
אמיתית ונוגעת.
בכוחה לשבר את המסכים
ביני לביני
וביני לבין השם יתברך.

עקיבא תורגמן

בספר תהלים שחיבר דוד המלך נגן הכינור, מופיעים עשרה סוגים של נגינה. דוד אחר לאחר מכן בנה שלמה המלך, בנו של דוד, את בית המקדש המפואר. מאז בנייתו ליוותה אותו נגינה אינטימית. בבית המקדש ניגנו ושוררו הלויים במשך מאות שנים מתוך השראה שמימית. כאשר נחרב הבית מלך בבל, חמדו להם אויבנו את המוזיקה שלנו. באותה עת קוננה הלויים "איך נשיר את שיר א-דני על אדמת נכר?". לשירים שלהם הם קראו השיר של אלוקים בגלל שהוא הוקדשו לשמו, אך גם בגלל התחושה שהשירים הגיעו ממנו. באמצע תקופת בית המקדש הראשון, בסיטואציה צבאית לחוצה, כשעשרות אלפי חיילים נתקעו במשך שבוע תמים ללא מקור מים, ביקש מלך ישראל מהנביא אלישע לנבא לו את תוצאות הקרב. המתח היה עצום, ואלישע ביקש מוסיקאי. בשביל מה? בשביל להתרומם טפח מעל הקרקע ולקבל נבואה. "ויהי כנגן המנגן, ותהי עליו יד א-דני". לניגון אמיתי אין תאריך תפוגה. הוא נשאר טרי גם לאחר מאות שנים וממשיך לדומם אותנו. כל ניגון מקרב אותנו עוד צעד לשם.

ניגון זה לימד
רבי לוי יצחק שניאורסון,
אביו של הרבי מלובביץ'

אנעים זמירות אברהם פריד ושולי רנד

נפשי תערוג". עיניו נעצמו ונפשו שרה באהבה, הוא ליטף את המילים העורגות, הכוספות אל על, עד ש... נפתחה הדלת וקרני שמש חדרו לבית הכנסת. לנגד עיניהם המשתאות של המשכימים לתפילת שחרית ניצב יהודי ששכח לאכול, שכח לישון ושכח להתאושש מצום יום הכיפורים. יהודי מאוהב".

חוקי התורה ופרטי המצוות מצפינים את הציר הפנימי שלהם, שהוא רק אהבה. אהבה שקטה, אהבה מרגשת, אהבה כאש ואהבה כמים. תרי"ג המצוות הן תרי"ג נחלים של אהבה. גם אם לעיתים נדמה לנו, אנחנו לא באמת זרים. אנחנו מזמנים לפתוח את הלב, ולהאזין בשקט לניגונו של הסוד המתחולל בקרבנו. "נפשי חמדה בצל ירך, לדעת כל רז סודך".

כל כך קל לטעות בטיבה של אהבה. פנים קפואות יכולות להסתיר סערת רגשות, ודיבור טכני יכול להביע עולם ומלואו. זר לא יבין. מי שעומד מן הצד, לא מסוגל לקלוט את התדרים העדינים, את הניואנסים. לאהבה יש שפה אישית, פשוטה וסודית, והיא לא תמיד פוטוגנית. אל תצפו שהיא תסביר לכם את עצמה, בשביל להבין אותה צריך לפתוח בעדינות את הלב, ולהקשיב בשקט.

"עם צאת יום הכיפורים", כך סיפר הרבי מלובביץ', "התפורר הקהל לאור הלכנה לביתו, ובית הכנסת נשאר ריק. רק איש אחד התקשה להיפרד מקדושת היום. הוא נשען על אחד השולחנות, והתחיל לפזם בניגון געגועים מילים מתוך "שיר הכבוד", הנודע בייחודיותו וקדושתו: "אנעים זמירות, ושירים אארוג, כי אליך

**"אנעים זמירות
ושירים אארוג
כי אליך נפשי תערוג.
נפשי חמדה בצל ירך
לדעת כל רז סודך"**
(מתוך פיוט "שיר הכבוד")

את רוב ניגוניו לימד הרבי מליובאוויטש בשעה שאינה מן היום ואינה מן הלילה. בשמחת תורה, אחרי לילה שלם של ריקודים, דברי תורה ושתיית "לחיים", היה הרבי אוכל את סעודת החג בשעה ארבע לפנות בוקר. החסידים לא העלו על דעתם ללכת לישון. הם חיכו. בחמש בבוקר היה הרבי יורד, ערני ונמרץ כדרכו, והפיח רוח חיה בשירה ובריקודים. בשלב מסוים הוא היה קופץ על ספסל מזדמן, ובמצב הרוח (או יותר נכון: מצב הנשמה) השמור אך ורק לשמחת תורה, התחיל ללמד ניגון ישן. כמו מורה טוב, הוא חזר על הניגון שוב ושוב, עד שהחסידים התחילו לפזם יחד אתו. לפעמים היו אלה

כיסופים ולעתים ניגוני שמחה - אלו ואלו טובים, אלו ואלו חודרים אל תוך הלב ומנחמים אותו מכעסיו וחולשותיו. הניגונים נכנסו ל"פלייליסט" של חסידות חב"ד, והם מושרים עד היום בכל הזדמנות. חלקם משולבים בתפילה, חלקם בהתוועדויות ובחתונות, וחלקם מתנגנים להם על שפתו של חסיד סתם כן, כשהוא הולך ברחוב ובוחר לו לבן לוויה את הניגון החסידי.

צמאה לך נפשי

ברי סחרוף והתזמורת העממית

בעולם הזה, כמו ביריד, אפשר לקנות, אפשר למכור ואפשר סתם לעשות רעש ובלגן. ביריד החיים אפשר להרוויח הרבה עושר רוחני דווקא מתוך עבודת הבורא בתנאים לא פשוטים של חיי הגוף. יש לנו משיכה אל השלילי, אבל יש לנו משיכה לא קטנה אל הטוב ואל הנשגב! מרקו הטיפש, הוא היצר הרע, רוצה רק לערבב אותנו. הוא אחראי לבלגן אותנו ולגרום לנו להחטיא ולפספס את המטרה. הוא לא עושה שום דבר מועיל ביריד אלא רק מציב מחיצות ("מחלוקת") בינינו לבין אבינו שבשמים. במקום להיות מאוימים או מרירים ממרקו, אנחנו מסתכלים עליו בזלזול וצוחקים. כן, המרחק בין שאון היריד לבין קרבת אלוקים עלול להיות גדול ומעורר כיסופים, ואנחנו מתגעגעים לאלוקים - לא מתוך מצוקה וחולשה אלא מתוך רוחב דעת ושמחה.

אם בסבר פנים חמורות ובטון כבד ננתח את ההתמודדויות שלנו, ייתכן ונשקע עוד יותר. ג'יצה עמוקה שוכנת בתוכנו, ולא יעיל, ואפילו מסוכן, להתחפר בה יותר מדי. אין אדם ללא חולשות וכל אחד נדרש לעבודה פנימית אל מול החסרים שלו. החסידות מציעה זווית יוצאת דופן לעבודה הנפשית: בשמחה ובקלילות להביט מלמעלה למטה על אותן חולשות, המכוננות בדרך כלל "היצר הרע", לצחוק ולדלג מעליהן. הרצינות איננה תמיד לטובתנו ולפעמים אפשר עם קצת צחוק לטפל בבעיות רציניות מאוד. בתוך מילות הגעגועים "צמאה לך נפשי" מספר תהילים שילבו החסידים מילים ברוסית שתרגומן הוא: "הוי מארקו הטיפש, מה אתה עושה ביריד, אין אתה לא קונה ולא מוכר, רק עושה מחלוקת".

"צמאה לך נפשי
כמה לך בשרי
בארץ ציה
ועיף בלי מים"
תהילים ס"ג

ושאל אותה: "איך אני יכול להוציא אותך?", ואמרה לו "שאי אפשר לך להוציא אותי, כי אם כשתהיה בוחר לך מקום ותהיה יושב שם שנה אחת, וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי. ובכל זמן שיהיה לך פנאי, תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי" (מתוך מעשה סבת מלך שאבדה, סיפורי המעשיות של רבי נחמן מברסלב).

“כל האומר שמועה
מפי אומרה, יהא רואה
בעל השמועה כאילו
הוא עומד כנגדו”
(תלמוד ירושלמי).

הרי זה רק כאילו,
בכ”ף הדמיון.
אבל על ידי ניגון,
נעשה עומד כנגדו
(כנגד מחבר הניגון),
ללא כ”ף הדמיון.

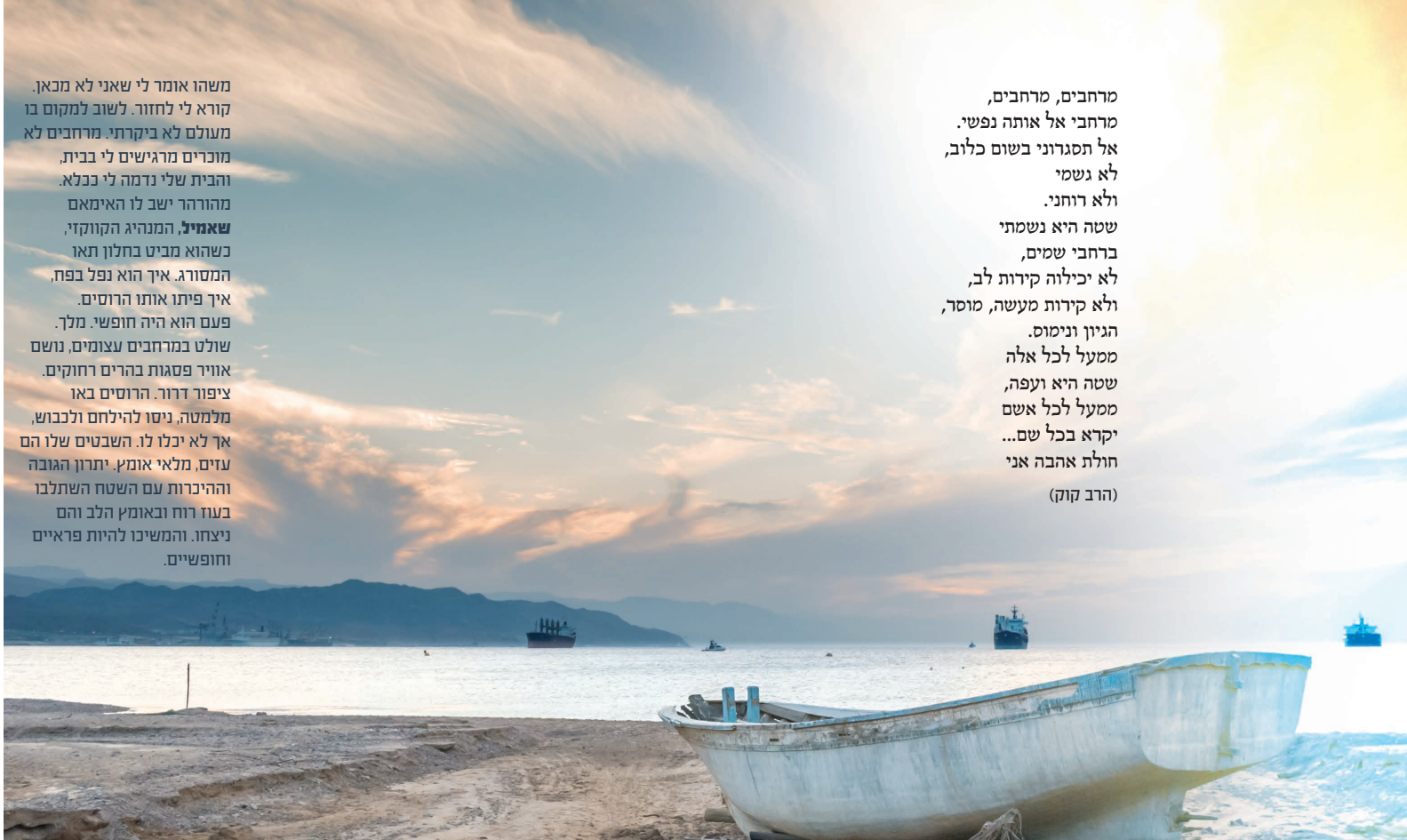
(הרבי מלובביץ'
התועודות י”ט כסלו, תשי”ג)

מרחבים, מרחבים, מרחבי אל אותה נפשי.
אל תסגרדוני בשום כלוב,
לא גשמי
ולא רוחני.
שטה היא נשמתי
ברחבי שמים,
לא יכילוה קידות לב,
ולא קידות מעשה, מוסר,
הגיון ונימוס.
ממעל לכל אלה
שטה היא ועפה,
ממעל לכל אשם
יקרא בכל שם...
חולת אהבה אני
(הרב קוק)

משהו אומר לי שאני לא מכאן.
קורא לי לחזור. לשוב למקום בו
מעולם לא ביקרתי. מרחבים לא
מוכרים מרגישים לי בבית,
והבית שלי נדמה לי ככלא.
מהורהר ישב לו האימאם
שאמיל, המנהיג הקווקזי,
כשהוא מביט בחלון תאו
המסורג. איך הוא נפל בפח,
איך פיתו אותו הרוסים.
פעם הוא היה חופשי. מלך.
שולט במרחבים עצומים, נושם
אוויר פסגות בהרים רחוקים.
ציפור דרוו. הרוסים באו
מלמטה, ניסו להילחם ולכבוש,
אך לא יכלו לו. השבטים שלו הם
עזים, מלאי אומץ. יתרון הגובה
וההיכרות עם השטח השתלבו
בעוז רוח ובאומץ הלב והם
ניצחו. והמשיכו להיות פראיים
וחופשיים.

ואז הגיעה ההצעה. תעלול
פוליטי שהפיל אותו בפח.
ועכשיו הוא מביט בסורגים,
ונשמתי פורחת, מתגעגעת אל
המרחבים ואל החופש. כשהוא
כבר לא יכול, הוא פשוט מתחיל
לשיר את געגועי הלב...
את הסיפור הזה סיפר הרבי
כשלימד את הניגון "שאמיל".
כמשל לגעגועי הנשמה, שירדה
לעולם הזה ממרחבים רוחניים
ומצאה את עצמה כלואה בתוך
עולם החומר. הנשמה של כל
אחד מאיתנו, גם של הצדיקים
והרוחניים ביותר, הומה למקום
אחר, והניגון מאפשר לה להביע,
ללא מילים, את הגעגוע. מתוך
הכאב ניתן לקפוץ לביקור
קטן, ולו לרגע, אל אותם שמים
רחוקים, שמים אהובים.

שאמיל
אברהם פריד

אתה בחרתנו אהרון רזאל

לשבור שגרה ולהתהלל, אלא הזדמנות להיזכר מי אנחנו, עם ישראל, מאין באנו ואנה פנינו מועדות - ולהתרומם. החג איננו סתם יום של חופש אלא יום של קדושה חגיגית. הבחירה בנו, הקשורה לעיצומו של החג, איננה נכס ששייך לנו, אנו שמחים ועולזים על הייעוד ועל התפקיד שניתנו לנו, שמחה של רוממות רוח והזדמנות להתעלות. אם תאזינו לניגון תשמעו שהוא נחלק לשניים. החלק הראשון עליו ומבטא את כל אלה שיהדות באה להם בקלות. לא נותר להם אלא לשמוח ולעלוך בה. החלק השני נשמע כמו מארש צבאי. למה צבא? כי יש כאלו שבשבילם הסיפור הזה הוא כמעט מלחמה. ה"אתה בחרתנו" לא מקל להם על החיים. אך למרות זאת, המארש הזה הוא שמח ומקרין עוצמה. אין כמו להיות יהודי.

לאנגלי טוב להיות אנגלי. להודי טוב להיות הודי. עשרות עמים מסתדרים עם עצמם יופי, והאם ליהודים טוב להיות יהודים? כן, אבל לא תמיד יהיה קל לנו לומר את זה. אתה, אלוקים, בחרת אותנו מכל העמים לתפקיד מסוים. אתה אמנם אוהב את כל העולם, אבל הכרזת בקולי קולות שאהבתך אלינו היא משהו אחר. נתת לנו מצוות שמכניסות קדושה לחיינו - והתפקיד, האהבה והקדושה לא נותנים לנו להיות עם ככל העמים. זה משמח מאוד ומסבך גם יחד. בתפילות החגים אנחנו שרים ורוקדים את "אתה בחרתנו" כי זכינו בפרס הגדול מכולם - להיות השותפים שלך, לפעול יחד איתך לתיקון העולם. זו זכות וזו אחריות, הייחודיות שלנו היא עובדה בשטח, והיא עובדה שגורמת לנו לרקוד. שמחת החג איננה הזדמנות

אתה בחרתנו
מכל העמים,
אהבת אותנו
ורצית בנו.
ורוממתנו
מכל הלשונות
וקידשתנו במצוותיך,
וקרבתנו מלכנו
לעבודתך,
ושמך הגדול והקדוש
עלינו קראת

מתוך ברכת קדושת היום
בתפילת שבע לשלוש רגלים.
ראש השנה ויום הכיפורים.

אתה בחרתנו מכל
העמים, ניגון חב"ד -
איזה ניגון מרגש!
לאמיתו של דבר יש כאן
שני ניגונים מחוברים.
מצאתי הסבר של הרבי
בעצמו לניגון,
בו ציין שהחלק הראשון
הוא ניגון של צדיקים,
והחלק השני אופייני לבעלי
תשובה. לפיכך החלק השני
חוזר על עצמו שוב ושוב,
דבר המסמל את תשוקתו
של הבעל-תשובה
להתקרב עוד ועוד לבורא
עולם.

ובאמת, אין לך שעה שאין
לה ניגון,
כשם שאין לך ניגון שאין לו
שעה...
יש ניגון של בוקר,
ויש ניגון של בין הערביים,
יש ניגון של אמצע הלילה
כשרוח צפונית מנשבת,
יש ניגון ששומע אותו הצדיק,
והוא דומע כבעל תשובה,
ויש ניגון שיזמר בעל תשובה
ויש בו מן האור של הצדיקים.
יש ניגון שהוא התשובה,

אתה שר אותו ומשהו מתחיל
ככה... לזוז, להתעורר.
אתה מנגן אותו ומתחיל
להמריא.
כבר לא תהיה מי שהיית לפני
הניגון.

מעשה בנער שהיה לומד
בין הגויים, וכמעט שנתערב
ביניהם. מלבוש קבוע בבית
ספרם היה, ועליו סמל של
כמין צלב.
יום אחד פנה אליו נער בדרך
סוד, ואמר לו: יודע אני
שיהודי אתה. גם אני. דע לך,
להוריד את אותו סמל מהבגד
אי אפשר משום איבה, אך
גם לעגוד אותו על המלבוש
אין זה מדרך אמונתנו. מה
עושים? רבי גדול יש מעבר
לים. רב של חסידי חב"ד.
כל יהודי, בכל פינה בעולם,
שולח לו מכתב ובו שאלה.
גם אנחנו שלחנו וענה לנו.
מה ענה? לתפור תפר קטן על
צלע אותו שתי וערב, שאינו
נראה בבירור אך יש בו,
בתפר הקטנטן, מעשה המבטל
את אותו צלב.
אם תרצה, בוא לביתי ואמי

תתפור לך תפר קטן.
הנער, אף שלא שמע מעודו
לא על חסידים ולא על הרבי,
נענע לו בראשו והלך עמו
לביתו. היו יושבים בביתו
והאם תופרת לו תפר.
בין כך שאלו אם שמע
פעם ניגון חסידי.
נענע לו ראשו דרך שלילה.
ניגש הלה למכשיר הפטיפון
וניגן לו תקליט חדש,
ובו ניגוני חב"ד.
אותו תקליט,
חידוש היה אז בעולם.
נגמר התקליט.
ביקש הנער שוב לשומעו.
נגמר, ביקש שוב.
לא זו משם עד שהתאהב
באותם ניגונים בכל מאודו.
לבסוף נעשו השניים חברים
והיו יושבים ושומעים
אותם ניגונים שוב ושוב עד
שנעשה אותו הנער
כבריה חדשה ממש.
חזר לביתו, אמר להוריו:
מהיום הנני בעל תשובה.
שינה מלבושיו, מאכליו,
ולימודו.
וכך נעשה בעל תשובה,
ועלה לארץ הקודש.

ואם תאמר, לא היה?
היה! אני נשאתי את בתו,
ובני, נכדיו הם.
ובכל מקום שיש ניגון חסידי,
שם תמצאוהו.
וזהו שאמרת: יש ניגון חסידי
שאתה שומע אותו
וכבר אינך מי שהיית לפני
אותו ניגון.

אהרן רזאל

רחמנא
שי צברי

שהעיניים נפוחות מבכי, שמחה דקה מופיעה מאי-שם ומזרימה לנו חמצן. בזוהר הקדוש, המביע את סודות התורה בשפתו המיוחדת, כתוב משפט מדהים: "בכיה תקיעא בליבאי מסטרא דא, וחדווה תקיעא בליבאי מסטרא דא" [בכיה תקועה בלבי מצד זה, וחדווה תקועה בלבי מצד זה]. למרבה הפלא, הלב מצליח לאחוז בקצוות מנוגדים בבת אחת. כאב השגיאה מכונן ומדייק אותנו, משיב את הנפש לעצמה. הראש הופך לצלול וחדרים אטומים בלב סוף נפתחים. כל דמעה מצידו האחד של הלב, מוסיפה שמחה בצידו השני. אנחנו עומדים ביום הכיפורים ושירים בשמחה מתוך שברון הלב שלנו. העיניים דומעות והלב נטהר. בשמחה ובכאב אנחנו נפרדים סוף סוף מהשגיאות שדבקו בנו כל השנה, מהטעויות שלא הצלחנו לעזוב. סליחה שפגענו בך, אבינו האהוב, סוף סוף אנחנו מצליחים לבכות את זה החוצה.

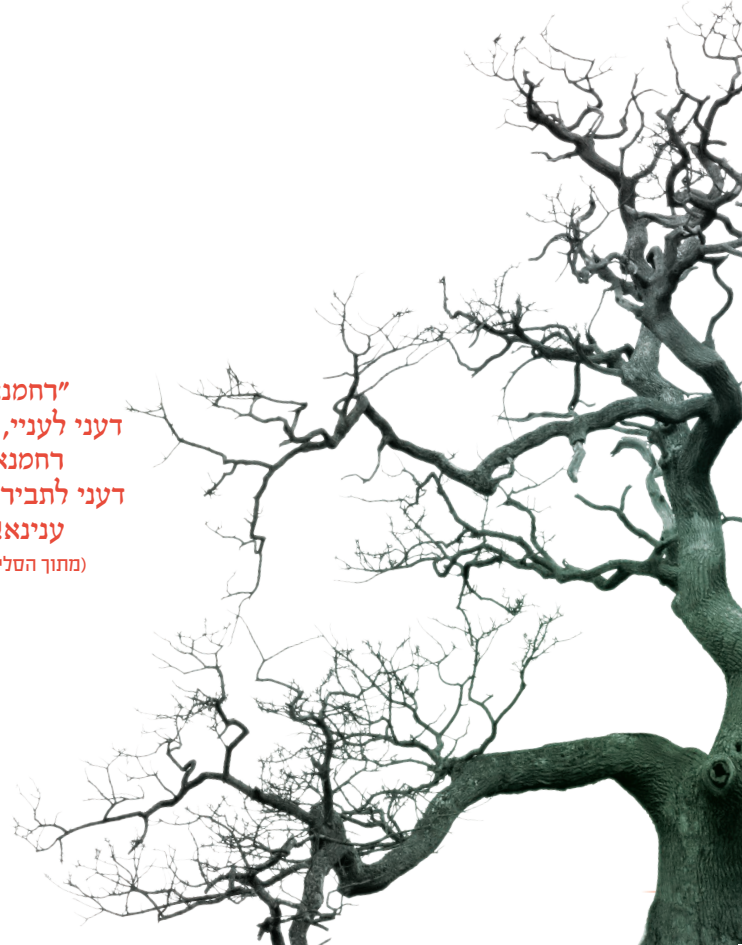
"רחמנא, דעני לעניי, ענינא! (הרחמן, העונה לעניים, עננו) רחמנא, דעני לתברי ליבא, ענינא! (הרחמן, העונה לשבורי לב, עננו!)"

איך מתיישבות מילים כואבות כל כך על ניגון שמח כל כך? מה שמח כאן, ומה טוב בלהרגיש עני שפל-רוח ושבור-לב?

הדיכאון הוא מחלת נפש, העצב אוטם את הרגש, משטיח את האישיות והופך אותה לפאסיבית. הוא זולל לנו את הבטריה עד שאין לנו כוח לצאת מהמיטה. מעצב שכזה עלינו לברוח. בכי של יללה ורחמים עצמיים לא מתחבר ולא יתחבר לעולם לשמחה.

אבל יש גם בכי אחר, בכי פותח, מטרה ומקל. אדם כואב מגלה בתוכו עוצמות שכלל לא ידע על קיומן. לב שבור פורץ דרך לאוצרות גנוזים ומעניק לאדם אנרגיה להפוך את העולם. לב מדמם מחדד את תשומת הלב שלנו, הופך אותנו לרגישים וחשים יותר, אנחנו רואים אחרת ושומעים אחרת. וכן, למרות

**"רחמנא,
דעני לעניי, ענינא!
רחמנא,
דעני לתברי ליבא,
ענינא!"**
(מתוך הסליחות)

למשוררת פניה ברגשטיין
יש שיר שנפתח במילים
"שתלתם ניגונים בי אמי
ואבי" שהלחין דוד זיהבי.
אני אוהב מאוד ניגונים,
ובמיוחד את אלה של
בעל התניא. למרות שהניגונים
האלה "שתולים" בי לא
למדתי אותם מאבי ואמי.
את חלקם הכרתי בבית הספר
התיכון הדתי שלמדתי בו
ואת חלקם למדתי בזכותו
של נאור כרמי שגם הפיק,
עיבר ומנגן באלבום הזה.
הם מתנגנים בי בזכות
המנגינות הפשוטות-מורכבות
שלהן, ובזכות התחינה
שטבועה בהם, השמחה,
הכאב ובעיקר הכיסופים.
לפעמים, ברגעים עצובים
או בנסיעות ארוכות,
אני מזמזם אותם לעצמי
- "רחמנא" ו"קול דודי",
ו"צמאה" ועוד, והם מנחמים
אותי ומספרים לי שהוא עוד
יבוא, הטוב הזה שאנחנו
מצפים לו ושגלום בהם.
אבל עד שהוא יבוא,
כל מה שנוכל לעשות
הוא לשיר.

שי צברי

צמאה לך נפשי אביתר בנאי

געגוע משנה מציאות. הרעיון המרענן הזה טמון בין צלילי הניגון. "צמאה לך נפשי" כואב דוד המלך הגולה במדבר יהודה, ובמקביל אליו זועק הניגון העולה כנחשול מן הלב. "כמה לך בשרי... כן בקודש חזיתך" - ה"כן" מתפרש כ"הלואי", אני כמה, הלואי שבקודש אחזה בך, כי אני מרגיש כל כך מיושב, כל כך רחוק מזה. ואז מגיעה ההפתעה. אחרי פעמיים שבהן הניגון מזדקף אל על בכאב, בפעם השלישית הוא רגוע, שליו והופך לסוג של הכרזה חגיגית: "כן! בקודש חזיתך!". "הלואי שאגיע" גרס לכך ש"הנני". הגעתי אבא. אני פה, איתך בארמון, והלואי שהעונג שבקרבה הפתאומית לא יקהה את הגעגוע שהיה לי במדבר.

בנוהג שבעולם, צמא מצמיא ועייפות מעייפת. רגשות שליליים מכפילים את עצמם בעזרת הדמיון, וכמו בהתבוננות במראה כפולה, נראה שלא יהיה לזה סוף. לפני שנשתגע, אנחנו מסיחים את דעתנו מהכאב הצורב ומחליפים את מצב הרוח לאופטימי יותר, כי געגוע ללא מוצא פשוט כואב מדי. אבל לרוחניות יש כללים אחרים. ערגה וכיסופים אל מה שמעבר לגבולות העולם לוקחים אותנו למקום אחר והצמא עצמו הופך לרוויה. "במקום שרצונו של אדם - שם הוא", אמר מייסד החסידות, רבי ישראל בעל שם טוב, ולימד אותנו שהרצון מעניק לנו כנפיים מיוחדות. חלומות גשמיים לא תמיד מתגשמים - אבל געגועי הנשמה מצליחים להגביה אותה מהקרקע אל המקום אליו היא כמהה. אין מחיצה שיכולה לעצור את הנשמה ממרוצתה אל חיק אביה שבשמים.

"צמאה לך נפשי
כמה לך בשרי
בארץ ציה
ועייף בלי מים.
כן בקודש חזיתך
לראות עוזך וכבודך"
תהילים ס"ג

זה היה אמור להיות
ערב סיום לבנות מדרשה,
אבל רגע לפני שעלינו
לנגן קיבלה העיתונאית
סיון רהב מאיר, שהנחתה
את הערב, הודעה שנפתלי
פרנקל, גיל עד שער ואיל
יפרח נמצאו ללא רוח
חיים. שמונה עשר ימים
של אימה, תפילות ותקווה
הסתיימו בזעזוע עמוק.
מעט ידענו שהבשורה
המרה הזו טומנת בחובה
גם הכרזת מלחמה ושינוי
עמוק בחברה הישראלית.
אבל הרגשנו את זה.

התמיהה המשתקת,
הכאב הצורב, הפחד.
האדמה נשמטה תחת

הרגליים של כולם. לא
רצינו לעלות לנגן, אבל
הקהל עוד לא ידע,
הידיעה עדיין לא יצאה
לתקשורת. אבל כשעלינו
לבמה ראינו נערות בוכות
והבנו שהידיעה מתחילה
להתפשט בין כולם.

הניגון הקדוש "צמאה לך
נפשי כמה לך בשרי בארץ
ציה ועיף בלי מים", ביטא
את הפחד, את התשוקה
והגעגועים, את האמונה
בכך שיש תכלית לכל
הכאב הזה. את ההערצה
לכוח של האימהות,
את האהבה שלהן, שאינה
תלויה בדבר, לקדוש ברוך
הוא, לתורה ולעם ישראל.

את הכוח האדיר
של האמונה גם במקום
שלא רואים ממנו כלום.
ארץ ציה בלי מים.

חשבתי אולי להקליט
אותו מחדש, לנגן ולשיר
מדוייק יותר, אבל החלטנו
להנציח את הצעקה הזו כדי
שלא נשכח, כדי שתמשך
להדהד בעולם ובליבותינו
עד שלא יוכל יותר
הקדוש ברוך הוא להתאפק
ואור חדש על ציון יאיר.
זכותם תגן עלינו.

יהי זכרם ברוך.

אביתר בנאי

כתיבה אהרונה ברנשטיין

עיצוב גרפי סטודיו דוסה
קרן בטמן טייב 050-5755561
www.Dosa.co.il

צילומים

עמודים 8, 9, 24 - יגאל גרוס

ארז לב ארי - ריאן

ישי ריבו - שלום ברנשטיין

עקיבא תורג'מן - מעוז ויסטון

ברי סחרוף - דניאל יוסופוב

שי צברי - גאי ס. טרטל

אביתר בנאי - שחר רצנברג

אהרן רזאל - יוחנן כץ

אברהם פריד - ישראל ברדוגו

צמאה לך נפשי

שירה אביתר בנאי

פסנתר צח דרורי

גיטרות מוטי ביקובסקי

תופים יוסף לוי

מיקס אמוץ נחמני

בס אביתר קירש

באדיבות

שילוח הפקות

והד ארצי.

שאימל

עיבוד מיתרים דודי זבה

כינור וויולה אורן צור

צליל יובל מסנר

נאור כרמי

הפקה מוזיקלית,

עיבודים ובס

עמית יצחק

גיטרות

דותן לב ארי

פסנתר וקלידים

אסף זמיר

תופים וכלי הקשה

עקיבא תורג'מן

קולות

ראובן בן חזן

כינורות

הוקלט באולפני פלוטו,

תל אביב, תמוז תשע"ד

טכנאי הקלטה עופר מפה

עוזר טכנאי שי מילבאור

אולפני גלים, קיבוץ עין צורים

טכנאים שרון רייז והראל חרד

מיקסים אודי שמחון

אני חש שיותר משלושים שנה של התעסקותי בנגינה ועשייה מוזיקלית היו כעין הכנה לפרוייקט של ניגוני הרבי. פעם שאלו אותי למה הפסקתי לכתוב מוזיקה עינתי שאינני יכול לכתוב מוזיקה בפשטות כמו ניגוני החסידים. אותם הצדיקים שכתבו את הלחנים האלה לא חשבו לרגע האם הלחן הזה יפה, מה יגידו עליו והאם יאהבו אותו. הם כתבו את הניגון רק כדי להוסיף ולהעמיק בחיבור לקדוש ברוך הוא, המשך לדרך שהתווה לנו הבעל שם טוב, לפיה ניגון וגם ריקוד תופסים את הנשמה במקום אליו שום מילה לא יכולה להגיע. הם פונים אל עצם הנשמה, לניצוץ ה'בורא' שיש בתוך כל יהודי נברא.

הרבי מלובביץ'. לא ממש ברור לי איך אדם שמעולם לא ראתי, השפיע ומשפיע על חיי בכל מישור שניתן לתאר. איך לנגן, איך לחנך, מה ללמוד, איפה לגור, מה לאכול, איך מתחברים להשם יתברך... כשאנחנו מנגנים ניגון של צדיק אנחנו מתחברים ישר למחשבה שלו, למקום שלמעלה מהריבור. זכינו להתחבר למחשבה של ראש בני ישראל, של סולם הניצב ארצה וראשו בשמיים.

נראה שהרבי ידע את כל מה שמשה רבינו קיבל בסיני, אהב כל יהודי כאילו הוא בנו יחידו שנולד לעת זקנתו.

אנחנו זכינו וזוכים לנגן את הניגונים הללו שהרבי בחר במיוחד מכל האוצר העצום של הנגינה היהודית החסידית.

תודה רבה לך השם.

נאור כרמי

ברי סחרוף, שולי רנד ושי צברי
באדיבות נענע דיסק בע"מ
יחסי ציבור חגית נוביק-סלומון & ירון כהן
co.n.yaron@gmail.com

1. **כי אנו עמך** ארז לב ארי (03:56)
2. **והיא שעמדה** שולי רנד (03:35)
3. **הוא אלוקינו** אריאל זילבר (03:38)
4. **דרכך ישי** ריבו (03:04)
5. **ניגון לרבי לוי יצחק** עקיבא תורג'מן (03:18)
6. **אנעים זמירות** אברהם פריד ושולי רנד (04:29)
7. **צמאה לך נפשי** ברי סחרוף והתזמורת העממית (04:54)
8. **שאמיל** (03:45)
9. **אתה בחרתנו** אהרון רזאל (03:32)
10. **רחמנא שי צברי** (04:16)
11. **צמאה לך נפשי** אביתר בנאי (07:21)

© 2015 P & C לתשומת ליבך! כל הזכויות שמורות לתורת חב"ד לבני הישיבות מופץ ע"י א.ן.אם. סי יונייטד אנטרטיינמנט. רבישתו ו/או פתיחת אריותו של מוצר זה מהווה את הסכמתך לתנאי הבא: הנך מתחייב שלא לעשות במוצר, בהקלטות הקוליות הכלולות בו ובעבודה הגרפית של המוצר שימוש מסחרי כלשהוא לרבות השכרתו, העתקתו, השמעתו ברבים, שידורו וזכויות או למוסרו לאחר שיעשה בו שימוש כניל. תוצרת ישראל © 2015 ACUM

מעיינותך

